

Advies

SARC

Algemene Raad

Brussel, 12 juli 2011

Advies Vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid

De heer Johan Van Gaens, Afdelingshoofd Jeugd van het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, vraagt namens Vlaams minister voor Jeugd Pascal Smet advies over het voorontwerp van decreet houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. De Sectorraad Sociaal-Cultureel werk van de SARC beraadslaagde over dit advies tijdens zijn vergadering van 7 juli 2011. Op basis hiervan brengt de SARC Algemene Raad een gecoördineerd advies uit. De SARC kreeg de nodige tijd om advies uit te brengen.

Advies

Het voorontwerp van decreet wil de integratie van de kinderrechten in het Vlaamse jeugdbeleid verderzetten. Dit is een goede zaak omdat dit de maatschappelijke positie van kinderen en jongeren versterkt.

Zo wil de Vlaamse Regering het jeugdbeleidsplan voortaan klaar hebben binnen het jaar na het ingaan van een nieuwe legislatuur. Op die manier heeft men een extra half jaar om de voorgestelde maatregelen ten gunste van kinderen en jongeren te implementeren in de verschillende beleidsdomeinen die gevat worden door het Vlaams jeugdbeleidsplan.

Verder worden vier concrete doelstellingen afgebakend, namelijk: gelijke kansen, brede ontwikkelingskansen, ruimte voor en betrokkenheid van kinderen en jongeren. Daarnaast wordt het sectorale jeugdwerk versterkt door tegemoet te komen aan de aspiraties van de jeugdorganisaties voor meer rechtszekerheid en voor de vermindering van de administratieve lasten.

De Vlaamse instellingen voor jeugdbeleid (de zogenaamde 'bovenbouw') worden geherstructureerd met het oog op het versterken van de positie van kinderen en jongeren als mede-eigenaar van het beleid (participatie) en de integratie van het jeugd- en kinderrechtenbeleid.

Uitgezonderd de limitatieve lijst van vier doelstellingen, waar onder meer de Vlaamse Jeugdraad bezwaar tegen maakt, is er een brede consensus over de intentie van het voorontwerp van decreet.

De SARC sluit zich aan bij deze consensus en is van mening dat het voorontwerp van decreet een kader creëert waarin kansen zitten om deze doelstellingen waar te maken.

Toch is er hier en daar ruimte is voor verbetering. De SARC doet hiervoor een aantal aanbevelingen.

Aanbeveling 1: de onafhankelijkheid van de Vlaamse Jeugdraad waarborgen

In de toelichting bij het voorontwerp van decreet lezen we op bladzijde 7:

“De jeugdraad valt vandaag samen met de vzw jeugdraad. De jeugdraad is dus niet alleen een platform waarin de jeugdsector elkaar ontmoet om advies te geven, ze is ook een rechtspersoon en werkgever van een tiental personeelsleden. In een operatie van schaalvergroting moeten we ons afvragen of deze keuze nog de goede is, en of de jeugdraad niet beter ontlast wordt van beheers- en managementtaken om zich bezig te houden met inhoud, debat, advies.

Daarom besluiten wij:

- *bij een herstructurering van de instellingen wordt de rol van **een** jeugdraad als representatieve bovenbouw van de jeugdsector, en als vertolker van de stem van kinderen en jongeren en autonome adviseur van alle aspecten van het jeugdbeleid versterkt;*
- *de jeugdraad wordt een decretaal verankerd platform, dat voor professionele ondersteuning binnen afgesproken contouren een beroep kan doen op een Vlaamse instelling. “*

Uit het voorontwerp blijkt de bedoeling om de jeugdraad te bevestigen als een bij decreet opgericht volwaardig categoriaal adviesorgaan voor het jeugdbeleid. Er wordt klaarheid geschapen over de positie van de jeugdraad tegenover de ‘gewone’ strategische adviesraden. Zij geven advies over materies die één beleidsdomein betreffen. De jeugdraad kan echter advies uitbrengen over alle aangelegenheden die kinderen en jongeren aangaan, zonder zich tot één beleidsdomein te hoeven beperken.

De ondersteuning van de jeugdraad wordt toevertrouwd aan een vereniging opgericht bij decreet (artikel 8). De vereniging ontstaat uit een fusie van de Vlaamse Jeugdraad, het Steunpunt Jeugd en het Vlaams Informatiepunt Jeugd en draagt de werknaam Huis van de Jeugd, die we in dit advies zullen gebruiken.

Naast haar opdracht om de jeugdraad te ondersteunen, heeft de vereniging ook nog “de praktijkontwikkeling, de praktijkondersteuning en het informeren van en over de jeugdsector” in haar opdrachtenpakket, plus “het informeren van kinderen en jongeren”.

De vertegenwoordigers van de Vlaamse Jeugdraad binnen de SARC geven aan dat er momenteel een proces loopt rond de uitwerking van bovenstaande herstructurering.

De SARC stelt zich echter de vraag of de onafhankelijkheid van de jeugdraad voldoende gewaarborgd wordt op basis van de huidige tekst.

In de eerste plaats acht de SARC het risico niet denkbeeldig dat de ondersteuning van de jeugdraad verdrongen wordt door één of meer van de andere opdrachten.

In de tweede plaats bepaalt art. 17 §1 dat de vereniging die de jeugdraad ondersteunt (werknaam Huis van de Jeugd) werkgever en opdrachtgever moet zijn van het personeel.

Als strategische adviesraad met eigen rechtspersoonlijkheid heeft de SARC ervaren dat één van de sleutels voor onafhankelijkheid de mate is waarin de adviesraad autonoom kan beslissen over de werking en het personeelsbeleid. Wanneer over dergelijke heel concrete zaken telkens de (impliciete of expliciete) goedkeuring van niet aan de raad verbonden personen of organen nodig is, kan geen sprake zijn van echte onafhankelijkheid. De mate van autonomie in de ondersteuning van een adviesraad is een toetssteen voor zijn onafhankelijkheid.

Deze bedenkingen zijn aanleiding tot volgende aanbevelingen:

Gezien de ambitieuze opdrachten van het Huis van de Jeugd dienen garanties te worden ingebouwd om te vermijden dat de opdracht "**ondersteuning van de jeugdraad**" niet in het gedrang kan komen door de andere opdrachten en op een autonome wijze kan opgenomen worden.

Aanbeveling 2: kwaliteitsprincipes en -criteria voor het informatieaanbod gericht naar kinderen en jongeren

In het Vlaams Jeugdbeleidsplan, momenteel in behandeling in het Vlaams Parlement, staat dat de Vlaamse overheid een kwaliteitskader voor jeugdinformatie ontwikkelt, gebruikt en verspreidt. Het VIP (Vlaams Informatiepunt Jeugd) wordt genoemd als belangrijke partner bij het realiseren hiervan. Het VIP is opgenomen in de fusieoperatie 'Huis van de Jeugd'.

Het zou een gemiste kans zijn om in het vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid geen link te maken met het Vlaams jeugdbeleidsplan.

Vandaar de aanbeveling om

in het decreet in te schrijven dat:

- het Huis van de Jeugd **gesprekspartner** is van de overheid voor het **opstellen van de kwaliteitsprincipes en –criteria**;
- de jeugdorganisaties zich engageren om **de criteria voor informatieverstrekking** die overeengekomen worden, **na te leven**.

Aanbeveling 3: mediawijsheid voor kinderen en jongeren

Ook wat betreft mediawijsheid wordt best een link gelegd tussen het vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid en het jeugdbeleidsplan.

In dit laatste staan terecht staan enkele doelstellingen en acties met het oog op het stimuleren van de mediawijsheid van kinderen en jongeren. De SARC pleitte hier trouwens ook voor in zijn advies over het Vlaams jeugdbeleidsplan. Het voorontwerp van decreet voorziet dat verenigingen informatie en participatie één of meer doelstellingen moeten vervullen, waaronder 'mediaproductie door en over de jeugd begeleiden' (art.10 §1, 3°)

In het jeugdbeleidsplan is het Steunpunt Jeugd betrokken bij het bevorderen van mediawijsheid. Het steunpunt wordt ondergebracht in het Huis van de Jeugd.

Momenteel is in het voorontwerp van decreet nergens expliciet sprake van het bevorderen van mediawijsheid.

Vandaar de aanbeveling om in het decreet een verwijzing op te nemen.

In het decreet een garantie invoegen dat **deskundigheid betreffende mediawijsheid** kan ontwikkeld worden in de jeugdsector.

Aanbeveling 4: incentives voor kunst en cultuur, voor sport en gezonde beweging

De uitdrukking ‘Jong geleerd is oud gedaan’ klinkt misschien al wat aftands, maar het blijft van groot belang voor de latere cultuurbeoefening of –beleving, dat kunst en cultuur van jongsaf worden geïntegreerd in het dagelijks leven. Het kan ook niet genoeg worden onderstreept dat hetzelfde geldt voor sportbeoefening en –beleving en voor gezond bewegen.

De subsidieregeling voor cultuureducatieve verenigingen en de mogelijkheid die nu is voorzien om experimentele projecten rond cultuureducatie op te zetten, vindt de SARC uiteraard positief.

Maar, we vinden het een gemiste kans dat er bij de opdrachten voor het Huis van de Jeugd, geen sprake is van taken of doelstellingen met het oog op bijvoorbeeld talentontwikkeling, culturele ruimte, beeldvorming over jeugdcultuur, om maar enkele van de onderwerpen te noemen die in het jeugdbeleidsplan zijn opgenomen.

De SARC verwacht, gelet op het ambitieuze jeugdbeleidsplan, iets meer systematische aandacht voor kunst- en cultuurbeleving van kinderen en jongeren.

Hetzelfde euvel stellen we vast voor sport en gezonde beweging. Het derde Vlaams Jeugdbeleidsplan bevat tal van aanzetten om het bewegen en sporten bij kinderen en jongeren te stimuleren. Waarom ook enkele van deze doelstellingen ondersteunen via dit decreet. Zoals: inschrijven dat de jeugdsector betrokken wordt bij het uitwerken van een referentiekader rond medisch en ethisch verantwoorde sportbeoefening.

Vandaar volgende aanbevelingen:

- het decreet toetsen aan de doelstellingen en acties **betreffende kunst en cultuur** en **op het gebied van sport en bewegen** uit het Vlaams jeugdbeleidsplan om na te gaan of er geen **extra input** kan gegeven worden om kinderen en jongeren meer culturele bagage te geven en meer stimulansen te voorzien voor sport en gezond bewegen, alsook voor het referentiekader rond medisch ethisch verantwoorde sportbeoefening.
- bij de ondersteunings- en informatiefunctie die wordt toevertrouwd aan het Huis van de Jeugd had de SARC graag dat het bevorderen van kunst en cultuur, evenals het stimuleren van sport en gezonde beweging **expliciet vermeld** zouden worden.

Aanbeveling 5: op termijn liever wat meer kwalitatieve normen

Het is opvallend dat in het voorontwerp van decreet zeer veel kwantitatieve normen voorop worden gesteld. In het sociaal-cultureel volwassenenwerk en in de sector van de amateurkunsten is men daar al een decennium geleden van afgestapt. De ervaring heeft intussen geleerd dat er hierdoor meer ruimte komt om het werk naar eigen inzichten te organiseren, met meer nadruk op het realiseren van de doelstellingen in plaats van het aantal activiteiten, deelnemers of vormingsuren. De omschakeling naar meer kwalitatieve normen heeft geleid tot het opbouwen van een vertrouwensrelatie tussen de subsidiërende overheid en tot meer aandacht voor kwaliteit en resultaat.

De SARC stelt voor om op termijn verder na te denken over het **geleidelijk implementeren van meer kwalitatieve normen in het jeugdwerk**. Men kan hierbij inspiratie opdoen in het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Aanbeveling 6: de bepaling “binnen de perken van het bij decreet goedgekeurde krediet” ondermijnt de rechtszekerheid

De jeugdsector dreigt door deze clausule overgeleverd te worden aan een grote willekeur. Het scenario van midden de jaren 90 zou zich wel eens kunnen herhalen. Toen werden decreten jaar na jaar, wegens ontoereikend budget, steeds minder uitvoerbaar.

Op die manier wordt aan de sector geen enkele rechtszekerheid geboden.

De SARC wees al eerder op deze problematiek in het advies aangaande de derde aanpassing van de begroting 2009¹. Toen werd het sociaal-cultureel volwassenenwerk zwaar getroffen door besparingsmaatregelen.

De SARC stelt voor om de bepalingen ‘**binnen de perken van het bij decreet goedgekeurde krediet**’ te schrappen.

Aanbeveling 7: het geven van werkingssubsidies aan politieke jongerenbewegingen is een zaak van politieke partijen

De subsidiëring van politieke jongerenbewegingen wordt uitdrukkelijk gelinkt aan het stimuleren van participatie “in de werking van een welbepaalde politieke partij”.

Met dit gegeven voor ogen, is het voor de SARC duidelijk dat de subsidiëring van politieke jongerenbewegingen een taak is voor politieke partijen. We verwijzen naar de politieke vormingsinstellingen voor volwassenen die destijds, toen de overheidsfinanciering van de politieke partijen een feit werd, binnen de partijstructuren werden ondergebracht.

Vanaf dat moment werden de partijen zelf verantwoordelijk om hun eigen kaders te vormen. Waarom dan nu niet de lijn doortrekken en de politieke partijen de verantwoordelijkheid geven om jongeren te sensibiliseren en te stimuleren om aan politiek te doen en te participeren in de werking van hun partij.

Laat het duidelijk zijn dat de SARC volmondig het belang van actief burgerschap en politiek engagement “in een welbepaalde politieke partij” voor jongeren onderschrijft en het ermee eens is dat een overheid hier aandacht en middelen worden aan

¹ Zie advies programmadecreet (13 november 2009)

SARC Algemene Raad, advies aangaande het voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de derde aanpassing van de begroting 2009

besteed. We zien dat echter liever gebeuren in en door de politieke partijen dan in en door het sociaal-cultureel jeugdwerk.

De SARC stelt voor om de subsiëring van politieke jongerenbewegingen niet meer onder te brengen in het sociaal-cultureel jeugdwerk.
--

8. Tot slot

De verschillende subsidie- en ondersteuningsmogelijkheden zoals het Vlaams jeugdbeleidsplan, het lokaal jeugdbeleidsplan, het vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid, tonen aan dat het jeugdwerk een huis met vele kamers is.

Het komt erop aan het beleid verder categoriaal uit te bouwen met de betrokkenheid van de jeugd. Het jeugdbeleid moet een open huis blijven zodanig dat kinderen en jongeren vrije toegang hebben tot alle kamers.

Luk Verschueren, algemeen voorzitter
Iris Van Riet, algemeen secretaris